

ПОСТАТІ УКРАЇНСЬКОЇ КРИМІНАЛІСТИКИ

FIGURES OF UKRAINIAN FORENSIC SCIENCE

УДК 343.982.34(09)(477)

DOI: 10.37025/1992-4437/2025-43-1-88

В. М. Чисніков,

доктор юридичних наук, доцент,

м. Бровари, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2020-7298>email: vchisnikov@ukr.net

тел.: +38(097)-736-21-00

«СПРАВА БАБИЦЬКОГО» (1911): ОДЕСЬКИЙ СУД ВИЗНАЄ... ДАКТИЛОСКОПІЮ

Анотація. Демонструючи глибокий, нерозривний зв'язок часів, на прикладі так званої справи Бабицького (1911), яку розглядала Одеська судова палата, зроблено спробу наукового осмислення історії становлення дактилоскопії як наукового вчення в Україні на початку ХХ ст. Під час дослідження застосовано наукові методи, зокрема історичний, історико-правовий, історико-порівняльний і біографічний. Наукова новизна полягає у висвітленні, ґрунтуючись на дореволюційних письмових джерелах, додаткових свідчень про мало-відому «справу Бабицького», яку восени 1911 р. розглядала Одеська судова палата і визнала обвинуваченого злодія-рецидивіста Бабицького винним у вчиненні крадіжки з квартири лікаря Корнієнка. Констатовано, що вирок винесено винятково на підставі дослідження слідів пальців рук, які виявила поліція на місці події на дерев'яній полірованій скриньці. Наголошено, що це був перший випадок в історії криміналістичної практики в Україні, коли суд визнав результати дослідження слідів пальців рук доказом.

Ключові слова: історія криміналістики; історія дактилоскопії в Україні; відбитки пальців; папілярні візерунки; Одеська судова палата; Г. М. Рудий; М. С. Бокаріус; князь Г. А. Херхеулідзе.

Вступ

Історія використання наукових напрацювань щодо закономірностей існування індивідуальних папілярних візерунків у кожної людини, що надалі утворили самостійне криміналістичне вчення – дактилоскопію (Cole, 2004; Bose, & Kabir, 2017), у протидії кримінальній протиправності бере свій початок у країнах Західної Європи наприкінці ХІХ ст. На території теперішньої України набуття дактилоскопією практичного значення в діяльності правоохоронних органів пов'язане з ім'ям Георгія Михайловича Рудого (1863–1918), який на початку ХХ ст. обіймав посаду начальника сиссного відділення Київської міської поліції (Chysnikov, 2018a, 2018b). Саме він у жовтні 1901 р. був відряджений за кордон у справах служби. У Парижі та Лондоні Георгій Михайлович ознайомився з організацією розшукової справи Франції та Англії. Результатом цієї поїздки стало повне реформу-

Г. М. Рудий
(Ishchenko, 2018, s. 189)

вання Київської сиссної поліції (ДАК. Ф. 237. Оп. 3. Spr. 47. Ark. 47), яке суттєво вплинуло на методи її роботи, зокрема й щодо залучення наукових знань.

Згодом, у серпні 1903 р., київський поліцеймейстер В. І. Цихоцький, перебуваючи в Німеччині, відвідав Дрезденську виставку благоустрою міст, а також завітав до міської кримінальної поліції. Повернувшись до Києва, він відрядив начальника Київського сиссного відділення Рудого на цю виставку, щоб той ознайомився з новачками у сфері кримінальної поліції, аби застосувати їх в очолюваному ним відділенні (*Otchet o deiatelnosti*, 1905, s. 4–5).

Два тижні головний сищик Києва перебував у закордонному відрядженні. У Дрездені Г. М. Рудого зацікавив насамперед новий метод кримінальної реєстрації – облік злочинців за відібраними відбитками десяти пальців обох рук, що зберігалися в їх облікових справах. Упродовж останніх років цей метод успішно застосовували в роботі кримінальної поліції Англії, Німеччини, Австро-Угорщини тощо. З Дрездена Рудий вирушив до Берліна, потім до Відня, де ознайомився з організацією розшукової справи в цих містах і практикою застосування дактилоскопічної реєстрації (*Otchet o deiatelnosti*, 1905, s. 4–5).

Необхідно зазначити, що в Києві на той час для обліку злочинців використовували метод антропологічної реєстрації, який розробив Альфонс Бертільйон наприкінці XIX ст. Тому, повернувшись до рідного міста, Георгій Михайлович започаткував при антропологічному кабінеті сисного відділення дактилоскопічне бюро, яке діяло з 1 січня 1904 р. Варто наголосити, що тільки за перший рік його функціонування сищики дактилоскопіювали 1987 осіб: 1590 чоловіків і 397 жінок (*Otchet o deiatelnosti*, 1905, s. 30).

Г. М. Рудий як активний прихильник нового методу криміналістичної реєстрації розробив проект організації дактилоскопічних бюро в масштабах Російської імперії і подав його начальству. Віддаючи перевагу дактилоскопії перед антропометрією, він наголосив на неймовірній дешевизні дактилоскопічних приладів (лупа, пластинки, валик та фарба) і надзвичайній простоті маніпуляцій, що не потребують жодних приготувань, дають повну можливість без особливих витрат організувати необхідні виміри не тільки у в'язницях, а й у станкових квартирах поліцейських наглядачів заштатних міст, посадів, містечок і сіл (*Otchet o deiatelnosti*, 1905, s. 15). Але в Департаменті поліції Російської імперії на той час дотримувались інших поглядів, обираючи антропометрію, і тому ініціатива Г. М. Рудого не здобула належної оцінки.

Попри те що в Петербурзі проект Рудого не підтримали, він і надалі вірив у можливості дактилоскопії. Георгій Михайлович розробив і видав Інструкцію чинам Київської сисної поліції, у якій питання дактилоскопії порушено майже в 30 параграфах (*Otchet o deiatelnosti*, 1905, s. 20).

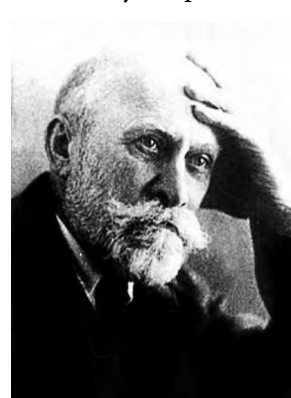
Говорячи про розвиток криміналістики на території сучасної України на початку XX ст., звернімо увагу на цікавий маловідомий факт (Rozsolomonovski, 1915, s. 251), – одеські сищики серед перших в Україні під час розкриття неочевидних кримінальних правопорушень застосували «природний» поліграф.

Отже, на початку 1915 р. в Одеське сисне відділення звернувся громадянин Марковський – служитель місцевого готелю «Купецький», який заявив про зникнення з його металевого сейфа 500 крб (Chisnikov, 2019, s. 153–154). Усього там зберігалось, розповів він сищикам, 800 крб, а ключ від сейфа завжди був при ньому. Напередодні ввечері, повернувшись зі служби додому, за показаннями Марковського, ключа він не знайшов. Коли наступного дня вранці сейф зламали, то й виявили пропажу. Для з'ясування обставин крадіжки до місця події разом із Марковським попрямував один із поліцейських наглядачів сисного відділення. Уважно оглянувши приміщення і сейф, сищик дійшов висновку, що крадіжку скоїв хтось

зі «своїх». Загалом у готелі працювало дев'ять осіб. Зібравши підозрюваних у кімнаті, сищик наказав їм стати в один ряд. Після цього запросив двох мешканців готелю до участі в «розшуковому експерименті» – послухати серцебиття кожного. Водночас поліцейський попередив присутніх, що у злодія серце, безумовно, «вискакуватиме з грудей». Після огляду всіх осіб обидва «експерти» заявили, що, на їхнє глибоке переконання, посилене серцебиття відчувається в Марковського. Залишившись наодинці із сищиком, Марковський зізнався, що скоїв крадіжку. Частина викрадених грошей (300 крб) він повернув одразу, а решту, за його словами, віддав родичам для зберігання. Так за допомогою «природного» поліграфа та винахідливості сищика крадіжку було розкрито.

Проте, якщо сисна поліція в протидії кримінальним правопорушенням успішно застосовувала напрацювання різних наук і вчень, зокрема й дактилоскопії, судові органи ще тривалий час, аж до 1911 р., коли «справу Бабицького» розглядала Одеська судова палата, не визнавали таких доказів, мотивуючи тим, що дактилоскопічні дослідження не передбачені чинним законодавством і висновки про тотожність осіб, що ґрунтуються на дактилоскопічному вченні, не можуть бути визнані судовим доказом.

Уперше в Російській імперії результати використання наукових напрацювань із дактилоскопії, згадують у криміналістичній літературі (Chysnikov, 2009, s. 128; Shvedova, 2010, s. 9; Lisovyi (Red.), 2015, s. 19; Sharaban, & Likhomanova, 2023, s. 87), постали перед судом присяжних 1909 р. у Варшаві, 1911 р. у Харкові (експерт М. С. Бокаріус) і в Одесі у «справі Бабицького».

М. С. Бокаріус
(Sehai, & Ishchenko, 2004)

Про «справу Бабицького», висвітлюючи події 1911 р., згадують у «Літописі криміналістики» (Ishchenko, & Liashenko, 2021, s. 225), наводячи один із перших прикладів застосування дактилоскопії як засобу судового доказування дослідження сліду пальця на полірованій дерев'яній скриньці в приміщенні, з якого вчинено крадіжку (експерт В. І. Лебедев).

Працюючи над докторською дисертацією в одному із центральних архівів України, автор цього доробку натрапив у журналі «Вестник полиции» (1911 р.) на статтю «Торжество дактилоскопии в суде», підписану так: «начальник сисного

відділення» (Nachalnik syskного odeleniia, 1911, s. 925–926). Пізніше було встановлено, що на початку 1911 р. Одеське сискне відділення очолював князь Г. А. Херхеулідзе (Chysnikov, 2010, s. 52).

Стаття починалася словами: «Радий поділитися з товаришами випадком першого в Росії обвинувального вердикту присяжних засідателів виключно на підставі дактилоскопічних даних» (переклад наш. – В. Ч.). Далі йшлося про рішення Одеського окружного суду, який розглядав

справу злодія-рецидивіста Бабицького (Nachalnik syskного odeleniia, 1911; Chysnikov, 2005, Kviten 22–23, 2018, Lypen 13–19; Chisnikov, 2019). Згодом публікації про «справу Бабицького» побачили світ в українських виданнях, зокрема в газеті «Юридичний Вісник України» (Chysnikov, 2005, Kviten 22–23) і журналі «Південний Захід. Одесика» (Chisnikov, 2019).

Варто нагадати, що 1911 р. в Харкові вийшла друком праця професора М. С. Бокаріуса, у якій також розглядалися питання дактилоскопії. Зокрема, учений писав (Bokarius, 1911, s. 360): «Мені доводилося виступати експертом у справі, де необережний експропріатор надіслав погрозливого листа з вимогою грошей, замість підпису під листом чорнилами поставив відбиток свого пальця з приписом до зображеного – «ось мій палець, який спустить курок браунінга, якщо ви не виконаєте вимоги» (переклад наш. – В. Ч.).

На превеликий жаль, у науковій літературі цю справу не розглянуто докладніше, тому зупинімося на «Справі Бабицького».

Виклад основного матеріалу

Начальнику Одеського сискного відділення князю Г. А. Херхеулідзе 2 січня 1911 р. о 10-й ранку зателефонував пристав одеської частини Клімов і доповів, що на ввіреній йому дільниці вчинено крадіжку: злочинці проникли у квартиру лікаря Корнієнка. Власників квартири на той час вдома

не було. Крадіжку виявив двірник. Клімов також повідомив, що розпорядився біля вхідних дверей квартири потерпілого поставити вартового, якому наказав до прибуття начальника сискної поліції в помешкання нікого не пускати.

Коли Херхеулідзе прибув на місце події, то побачив звичну картину: у квартирі – розгром, шафи та комоди зламани, на підлозі розкидані ящики та коробки від золотих виробів. Під час огляду в одній із кімнат його увагу привернула дерев'яна полірована скринька, яка валялася на підлозі, біля столу. У тому, що вона була в руках злочинця, ніхто не сумнівався. А якщо так, то на ній мають залишитися сліди його пальців. Про можливості дактилоскопії головний сищик Одеси знав не лише з департаментських циркулярів та інструкцій, а й зі статей, опублікованих на сторінках відомчого журналу «Вестник полиции». Уважно оглянувши скриньку, Херхеулідзе помітив на ній чіткий слід пальця.

Слід пальця

Знайдену скриньку з дотриманням необхідної обережності доставили в сискне відділення. Завідувач антропометричного кабінету обробив слід пальця руки спеціальним порошком і сфотографував його.

Після цього почалася клопітна робота в картотеці раніше засуджених злочинців реєстраційного бюро Одеської сискної поліції, у якій на той час містилося понад десять тисяч карток. Зрештою доля всміхнулася криміналістам: вони встановили, що слід пальця, виявлений у квартирі лікаря Корнієнка, повністю тотожний відбитку великого пальця лівої руки зареєстрованого одеського злодія-рецидивіста Бабицького.

Через два дні агенти сискного відділення затримали Бабицького на пароплаві, який виходив з одеського порту. Доставлений до кабінету Херхеулідзе Бабицький (так його називали друзі) намагався переконати сищиків у тому, що вже давно «зав'язав» із кримінальним минулим, тепер він порядна особа та законослухняний громадянин. Тоді в присутності судового слідчого в Бабицького відібрали відбитки пальців і звірили зі слідом пальця, залишеного на скриньці, вилученій у квартирі Корнієнка. Зіставлення деталей папілярних ліній засвідчило: відбиток великого пальця лівої руки Бабицького має 12 ознак, що збіглися з ознаками сліду пальця, знайденого на скриньці. Саме висновок дактилоскопічної експертизи слугував підставою для обрання підозрюваному запобіжного заходу – взяття під варту попри те, що він

заперечував свою причетність до крадіжки з квартири лікаря Корнієнка.

Судовий слідчий, щоб зміцнити позиції обвинувачення, надіслав необхідні матеріали разом із речовим доказом до Петербурзького сиссного відділення для повторної дактилоскопічної експертизи. Столичні експерти не тільки підтвердили висновки своїх одеських колег, а й виявили на скриньці сліди інших пальців Бабицького, не знайдених за першого дослідження в Одесі. Отже, на підставі висновків дактилоскопічних експертиз Бабицькому пред'явили обвинувачення в крадіжці з квартири Корнієнка; його справу передали до суду.

В Одеській судовій палаті 19 вересня 1911 р. відбулося слухання кримінальної справи Бабицького. Підсудний, як і на досудовому розслідуванні, в інкримінованому йому злочині винуватість не визнавав і наполягав на звільненні з-під варті. Беручи до уваги, що єдиним у справі доказом, який викривав злодія, були сліди його пальців, на судове засідання як експерта запросили князя Херхеулідзе. Присутні в залі з нетерпінням чекали, як поставляться присяжні засідателі та судді до нового й невідомого для них судового доказу.

Головний сищик Одеси і талановитий криміналіст Херхеулідзе добре розумів, що перед ним складне завдання: дохідливо й переконливо розповісти про нове криміналістичне вчення – дактилоскопію та її наукові можливості.

Експерт, виступаючи на судовому засіданні, виклав історію і теорію дактилоскопії. Наголосив на широкому застосуванні методу ідентифікації людей за папілярними візерунками на Заході, на позитивних результатах його використання. І висловив упевненість у тому, що його простота та надійність, хоча цей метод ідентифікації злочинців новий, за належної старанності та уваги гарантуватимуть успіх і позбуватимуть помилок.

На підтвердження своїх слів Херхеулідзе в залі судового засідання провів простий експеримент. Він продемонстрував дактилоскопічний аналіз папілярних візерунків пальців одного з присяжних

засідателів, результати якого набули ваги вирішального аргумента обвинувачення Бабицького у вчиненні злочину. Ніщо б так не переконало присяжних у достовірності нового криміналістичного методу, як установлення тотожності відбитків пальців одного з них саме в судовому засіданні.

Захисник Бабицького, який виступив після Херхеулідзе, намагався звести нанівець аргументи поліцейського експерта, мотивуючи тим, що дактилоскопічні дослідження не передбачені чинним законодавством і їх висновки не можуть бути визнані судовим доказом. Відбитки пальців, наголосив він, не знайомі вітчизняній судовій системі як новий вид доказів.

Попри всі зусилля захисника виправдати Бабицького, присяжні засідателі одностайно винесли йому обвинувальний вирок. Це рішення означувало собою уведення методів дактилоскопії в широку практику не тільки карного розшуку, а й судових установ на території теперішньої України.

Висновки

Одеська судова палата стала першою на території сучасної України судовою установою, яка лише на підставі слідів рук, знайдених на місці події, винесла обвинувальний вердикт у «справі Бабицького» (осінь 1911 р.), визнавши науковість напрацьовань дактилоскопії. І це за рік раніше як Петербурзький окружний суд виніс аналогічне рішення у «справі Шунька і Алексеева», обвинувачених у вбивстві провізора (жовтень 1912 р.). Характерне також і те, що начальник Петербурзького розшукового відділення В. І. Лебедев, який виступав на судовому засіданні як експерт, обрав аргументи князя Херхеулідзе, демонструючи перед присяжними засідателями дактилоскопічні експерименти.

Подяки

Немає.

Конфлікт інтересів

Немає.

References

- [1] Bokarius, M. S. (1911). *Kratkii kurs sudebnoi meditsiny: v konspektivnom izlozhenii dlia studentov*. Kharkov [in Russian].
- [2] Bose, P. K., & Kabir, M. J. (2017). Fingerprint: A Unique and Reliable Method for Identification. *Journal of Enam Medical College*, 7(1), 29–34.
DOI: <https://doi.org/10.3329/jemc.v7i1.30748>
- [3] Chysnikov, V. M. (2005, Kvitен 22–23). Sprava Babytskoho: odeskyi sud vyznaie daktyloskopiiu. *Yurydychnyi Visnyk Ukrainy* [in Ukrainian].
- [4] Chysnikov, V. (2009). Daktyloskopichni doslidzhennia (ekspertyzy) v Rosiiskii imperii (1907–1910). V Ye. M. Moisieiev, V. Ya. Tatsii, & Yu. S. Shemshuchenko (Reds.). *Mizhnarodna politseiska entsyklopediia: u 10 t.* (T. 5: Kryminalno-protseualna ta kryminalistychna diialnist politseiskyykh orhanizatsii, s. 128–131). Kyiv [in Ukrainian].
- [5] Chysnikov, V. M. (2010). Syskne viddilennia Odeskoi miskoi politsii: deiaki aspekty orhanizatsii ta diialnosti. *Pivdennyi Zakhid. Odesyka*, (9), 48–74 [in Ukrainian].
http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0016028.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0

- [6] Chysnikov, V. M. (2018a). H. M. Rudyi – vydatnyi ukrainskyi kryminalist-praktyk pochatku XX stolittia (do 155-richchia z dnia narodzhennia ta 100-richchia z dnia zahybeli). *Kryminalistychnyi visnyk*, 29(1), 175–188 [in Ukrainian].
- [7] Chysnikov, V. M. (2018b). H. M. Rudyi – vydatnyi ukrainskyi kryminalist-praktyk pochatku XX stolittia (do 155-richchia z dnia narodzhennia ta 100-richchia z dnia zahybeli). *Kryminalistychnyi visnyk*, 30(2), 199–214 [in Ukrainian].
- [8] Chysnikov, V. M. (2018, Lypen 13–19). Yak u doradianskii Odesi rozkryvaly zlochyny. «Visnyk politsii» rozpovidaie... *Yurydychnyi Visnyk Ukrainy*, (28) [in Ukrainian].
- [9] Chysnikov, V. M. (2019). «Vesnik policii» rasskazyvaet... kak odeskie syshhiki raskryvali prestuplenija. *Pivdennyi Zakhid. Odesyka*, (26), 147–155 [in Russian].
http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0014333.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0
- [10] Cole, S. A. (2004). History of Fingerprint Pattern Recognition. In N. Ratha, & R. Bolle (Eds.), *Automatic Fingerprint Recognition Systems* (pp. 1–25). Springer.
 DOI: https://doi.org/10.1007/0-387-21685-5_1
- [11] ДАК (Державний архів міста Києва). Ф. 237. Оп. 3. Спр. 47. Арк. 47 [in Russian].
- [12] Ishchenko, A. V. (2018). V. M. Chysnikov – uchenyi, yakomu khochetsia po-dobromu zazdryty (do 70-richnoho yuvileiu) [V. M. Chysnikov – the scientist, to envy with kindness (on the occasion of the 70th jubilee)]. *Kryminalistychnyi visnyk*, 2(30), 182–198 [in Ukrainian].
 DOI: <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2018-30-2-182>
- [13] Ishchenko, A. V., & Liashenko, D. A. (2021). *Litopys kryminalistyky*. Kyiv: NAVS [in Ukrainian].
- [14] Lisovyi, V. M. (Red.). (2015). *Skarbnytsia Kharkivskoi medytsyny. Postati: biohrafichnyi dovidnyk*. Kharkiv: KhNMU [in Ukrainian].
- [15] Nachalnik sysknogo otdeleniia (1911). Torzhestvo daktiloskopii v sude. *Vestnik politcii*, (41), 925–926 [in Russian].
- [16] *Otchet o deiatelnosti sysknogo otdeleniia Kievskoi gorodskoi politcii za 1902, 1903 i 1904 gg.* (1905). Kiev. 150 s. [in Russian].
- [17] Po-solomonovski. (1915). *Vestnik politcii*, (8), 251 [in Russian].
- [18] Sehai, M. Ya., & Ishchenko, A. V. (2004). Bokarius Mykola Serhiiiovych. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy*. Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy [in Ukrainian].
<https://esu.com.ua/article-36209>
- [19] Sharaban, O. I., & Likhomanova, M. V. (2023). Istorychni aspekty stanovlennia ta rozvytku daktyloskopichnykh doslidzhen [Historical aspects of the establishment and development of fingerprint research]. *Visnyk ONDISE*, (13), 83–90 [in Ukrainian].
 DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-9656/2023-13-7>
- [20] Shvedova, O. V. (2010). *Daktyloskopichni doslidzheniia: navchalnyi posibnyk*. Kyiv [in Ukrainian].
<https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3effe002-5f45-45b9-964a-3a8f5ff9921e/content>

Список використаних джерел

- [1] Бокариус М. С. Краткий курс судебной медицины: в конспективном изложении для студентов. Харьков, 1911. 465 с.
- [2] Bose P. K., Kabir M. J. Fingerprint: A Unique and Reliable Method for Identification. *Journal of Enam Medical College*. 2017. No 7(1). P. 29–34.
 DOI: <https://doi.org/10.3329/jemc.v7i1.30748>
- [3] Чисніков В. М. Справа Бабицького: одеський суд визнає дактилоскопію. *Юридичний Вісник України*. 2005. 22–23 квіт.
- [4] Чисніков В. М. Дактилоскопічні дослідження (експертизи) в Російській імперії (1907–1910). Міжнародна поліцейська енциклопедія : у 10 т. Т. 5. Кримінально-процесуальна та криміналістична діяльність поліцейських організацій / відп. ред. Є. М. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. Київ : Атіка, 2009. С. 128–131.
- [5] Чисніков В. М. Сисне відділення Одеської міської поліції: деякі аспекти організації та діяльності. *Південний Захід. Одесика*. 2010. № 9. С. 48–74.
 URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0016028.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0
- [6] Чисніков В. М. Г. М. Рудий – видатний український криміналіст-практик початку XX століття (до 155-річчя з дня народження та 100-річчя з дня загибелі). *Криміналістичний вісник*. 2018. № 29(1). С. 175–188.
- [7] Чисніков В. М. Г. М. Рудий – видатний український криміналіст-практик початку XX століття (до 155-річчя з дня народження та 100-річчя з дня загибелі). *Криміналістичний вісник*. 2018. № 30(2). С. 199–214.
- [8] Чисніков В. М. Як у дорадянській Одесі розкривали злочини. «Вісник поліції» розповідає... *Юридичний Вісник України*. 2018. 13–19 лип.
- [9] Чисніков В. М. «Вестник полиции» рассказывает... как одесские сыщики раскрывали преступления. *Південний Захід. Одесика*. 2019. № 26. С. 147–155.
 URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0014333.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0
- [10] Cole S. A. History of Fingerprint Pattern Recognition / eds. by N. Ratha, R. Bolle. Automatic Fingerprint Recognition Systems. New York : Springer, 2004. P. 1–25.
 DOI: https://doi.org/10.1007/0-387-21685-5_1
- [11] ДАК (Державний архів міста Києва). Ф. 237. Оп. 3. Спр. 47. Арк. 47.
- [12] Іщенко А. В. В. М. Чисніков – учений, якому хочеться по-доброму zazdryty (до 70-річного ювілею). *Криміналістичний вісник*. 2018. № 2(30). С. 182–198.
 DOI: <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2018-30-2-182>

- [13] Іщенко А. В., Ляшенко Д. А. Літопис криміналістики. Київ : НАВС, 2021. 638 с.
- [14] Скарбниця Харківської медицини. Постаті : біогр. довід. / за заг. ред. В. М. Лісового. Харків : ХНМУ, 2015. 128 с. : фото.
- [15] Начальник сыскного отделения. Торжество дактилоскопии в суде. *Вестник полиции*. 1911. № 41. С. 925–926.
- [16] Отчет о деятельности сыскного отделения Киевской городской полиции за 1902, 1903 и 1904 гг. Киев, 1905. 150 с.
- [17] По-соломоновски. *Вестник полиции*. 1915. № 8. С. 251.
- [18] Сегай М. Я., Іщенко А. В. Бокаріус Микола Сергійович. Енциклопедія Сучасної України / редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004.
URL: <https://esu.com.ua/article-36209>
- [19] Шарaban О. І., Ліхоманова М. В. Історичні аспекти становлення та розвитку дактилоскопічних досліджень. *Вісник ОНДІСЕ*. 2023. № 13. С. 83–90.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-9656/2023-13-7>
- [20] Шведова О. В. Дактилоскопічні дослідження : навч. посіб. Київ, 2010. 208 с.
URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3effe002-5f45-45b9-964a-3a8f5ff9921e/content>

Стаття надійшла до редакції 21.02.2025

Рецензовано 09.05.2025

V. Chysnikov,

Dr. Sc. (Law), Associate Professor

Brovary, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2020-7298>

email: vchisnikov@ukr.net

phone: +38(097)736-21-00

“BABYTSKY’S CASE” (1911): ODESSA COURT RECOGNIZES... FINGERPRINTING

Abstract. Demonstrating the deep, inextricable connection of times, using the example of the so-called Babytsky’s case (1911), which was considered by the Odesa Court Chamber, an attempt is made to scientifically understand the history of the formation of fingerprinting as a scientific discipline in Ukraine at the beginning of the 20th century. During the study, scientific methods were applied, in particular historical, historical-legal, historical-comparative and biographical. The scientific novelty lies in the coverage, based on pre-revolutionary written sources, of additional evidence about the little-known “Babytsky’s case”, which was considered by the Odesa Court Chamber in the fall of 1911 and found the accused thief-recidivist Babytsky guilty of committing theft from the apartment of doctor Korniienko. It is stated that the verdict was passed exclusively on the basis of the study of fingerprints that the police found at the scene of crime on a polished wooden box. It was emphasized that this was the first case in the history of forensic practice in Ukraine when the court recognized the results of fingerprint research as evidence.

Keywords: history of forensics; history of dactyloscopy in Ukraine; fingerprints; papillary patterns; Odesa Court Chamber; H. M. Rudyi; M. S. Bokarius; Prince H. A. Kherkheulidze.